

การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา
เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง
อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

The Development of local guide curriculum for school
to increase capacity of Banglaung market Tourism,
Banglane district, Nakhon Pathom province

พงษ์สันต์ ต้นหยง*
จันทิมา แสงเลิศอุทัย**
วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง 2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง และ 3. เพื่อประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง

คณะผู้วิจัยทดสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาความตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ทำการหาค่าความยากง่าย อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (KR-21) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง มัธยมศึกษา

* บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2543) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

** การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2550) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*** ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยสยาม (2553) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยอาศัยกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ เป็นนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมีชมต้นของโรงเรียนบางหลวงวิทยาโรงเรียนวัดบางหลวง และโรงเรียนเงินหั่วจำนวนรวม 25 คน โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ารับบริการจำนวน 127 คน

ผลจากการทดสอบค่าความตรงของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จำนวนข้อสอบ 40 ข้อ สามารถผ่านเกณฑ์ความตรงได้ทั้งสิ้น 34 ข้อ ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมพบว่าโครงร่างหลักสูตรได้รับการประเมิน ความเหมาะสมสอดคล้อง อยู่ในระดับมาก (mean = 3.91) ในส่วนผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ พบค่าความยากของแบบทดสอบอยู่ในช่วง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.36 - 0.64 และเมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่า KR 21 ในส่วนข้อสอบ 30 ข้อ ได้เท่ากับ 0.71 ซึ่งถือว่าแบบทดสอบดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการทดสอบได้จริง

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการฝึกอบรมนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยที่ 18.76 และหลังการฝึกอบรมผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรมนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยที่ 22.44 (คะแนนเต็ม 30) เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย Dependent t-test พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คะแนนความพึงพอใจในภาพรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด (mean = 4.42) ส่วนระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มารับบริการจากนักเรียนที่ได้ลงมือทดลองปฏิบัติงานจริงทั้งในส่วนบุคลิกภาพและมารยาท และในส่วนของความสามารถในการพูดได้รับการประเมินจากนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด (mean = 4.49 และ 4.31)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร มัคคุเทศก์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวตลาดบางหลวง

Abstract

The research on the development of local guide curriculum for school to increase capacity of Banglaung market tourism, Banglane district, Nakhon Pathom province aimed to 1. create and seek for efficiency of the curriculum for increasing capacity of Banglauang Market tourism, 2. try-out the curriculum for increasing capacity of Banglaung Market tourism and 3. evaluate the curriculum for increasing capacity of Banglaung Market tourism.

The researchers tested effectiveness of the tool by calculating content validity and evaluating accordance from 5 experts. Moreover, finding difficulty index, discrimination and reliability (KR-21) were also used. The test of understanding of the curriculum was applied with 30 non-sample people, while sample ones were namely the high and secondary school level students of Bangluang Wittaya school, Wat Bangluang School and Chenhua School were totally 25 people. By mean of purposive sampling, those whom were selected to participate in the curriculum had to be evaluated by 127 tourists who used their service.

The result of the test reliability score from the 5 experts was at 34 out of 40. The evaluation of the test suitability and accordance was at the most level (mean = 3.91). In the same time, the evaluation of achievement showed that difficulty of the test was between 0.20 – 0.80 and discrimination was between 0.36-0.64. Furthermore, the finding of reliability (KR-21) with the 30 questions test had a score at 0.71 which was considered to be practically used.

The research also revealed that the achievement scores before having the training were averaged at 18.76, while the averaged score after the training was at 22.44. After the difference of achievement scores had been analyzed by Dependent t-test, we found that there was statistically significant difference which was at 0.01. Moreover, overall satisfactory score of the students in the course was at the most level (mean = 4.42)

Satisfactory of the tourists who used service of the students, in term of personality's manners and speaking, was evaluated to the most level (mean = 4.49 and 4.31 respectively).

Keywords : Curriculum Development, Local Tourist Guides, Bangluang Market Tourism

บทนำ

เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบันว่า การท่องเที่ยว เป็นธุรกิจที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะการสร้างรายได้นำเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ รวมถึงก่อให้เกิดการจ้างงานสำหรับแรงงานในระดับต่าง ๆ มาเป็นเวลากว่าสามทศวรรษ จึงเป็นสาเหตุที่รัฐบาลให้ความสำคัญและผลักดันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจากยุทธศาสตร์ดังกล่าวของรัฐบาลส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการส่งเสริม และพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพด้านการท่องเที่ยวทั้งในส่วนของการพยากรทางการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ รวมถึงคุณภาพการให้บริการของบุคลากรทางการท่องเที่ยว

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น แหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่จังหวัดนครปฐมหลายแห่งมีชื่อเสียงเป็นที่นิยอย่างกว้างขวางทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ก่อปรกกับการที่มีที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของประเทศ นอกจากนั้น นครปฐมยังเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์น่าสนใจ มีวิถีชีวิตชุมชน ประเพณี และวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติที่สวยงาม มีสินค้าที่ระลึก ตลอดจนเป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้นครปฐมกลายเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีศักยภาพ ส่งผลให้ในแต่ละปีมีผู้เดินทางมาเยี่ยมชมจังหวัดนครปฐมเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากรายงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพบว่าในปี 2550 มีผู้เยี่ยมชมที่เดินทางเข้าจังหวัดนครปฐมสูงถึง 449,473 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 434,646 คน และเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ 14,827 คน (กรมการท่องเที่ยว 2553. สืบค้นใน <http://www.tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php?cid=30>)

หากพิจารณาถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม ชื่นชอบ และดึงดูดใจให้มีผู้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมแล้วพบว่ามีหลายแห่ง หนึ่งในสถานที่ดังกล่าวได้แก่ “ตลาดบางหลวง” หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “บ้านเก่า เหล่าเต็งไม้” ซึ่งเป็นดินแดนวัฒนธรรมไทย-จีน ที่มีชื่อเสียงด้านการผลิต ขนมหวาน และอาหารรสอร่อย ตั้งอยู่ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ตลาดบางหลวงเป็นชุมชนที่เก่าแก่มียุกว่าร้อยปีตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ยังคงความดั้งเดิมของสถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้าง ที่อยู่อาศัย ตลอดจน วิถีชีวิตที่เรียบง่ายของผู้คน ภายใต้บรรยากาศของธรรมชาติที่ยังคงสภาพสมบูรณ์มากที่สุดในกลุ่มแม่น้ำท่าจีนตอนบน เป็นตลาดเก่าที่หาดูได้ยากยิ่ง ในปัจจุบัน เทศบาลตำบลบางหลวงได้เข้ามาดำเนินการบริหารจัดการในเชิงการ

ท้องถิ่นที่ขยายได้แนวคิดการจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในพื้นที่ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ และหนึ่งในแนวทางการพัฒนาที่ประชาคมบางหลวงต้องการดำเนินการคือ การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับนักเรียน ซึ่งเรียนในสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและ ปลูกจิตสำนึกรักถิ่นบ้านเกิดให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ในฐานะมัคคุเทศก์อาสา หรือ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งนักเรียนที่ผ่านการศึกษาในหลักสูตร จะกลายเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในชุมชนในอนาคต

ทางคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และร่วมแลกเปลี่ยนทรรศนะ กับภาคีที่เกี่ยวข้องคือ ผู้บริหารเทศบาลตำบลบางหลวง ครูจากโรงเรียนบางหลวงวิทยา โรงเรียนวัดบางหลวง โรงเรียนเงินหัว ตัวแทนชาวตลาดบางหลวง ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น โดยมีการแลกเปลี่ยนแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งหนึ่งในหลายประเด็นที่ได้มีการแลกเปลี่ยน ทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะดำเนินการและคิดว่าสามารถพัฒนาได้รวดเร็วกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อใช้สำหรับฝึกอบรมบุคลากรในพื้นที่ อาทิ กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือมัคคุเทศก์อาสา ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดบางหลวง อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐมอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง
3. เพื่อประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง

แนวคิดและทฤษฎี

คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมโดยอาศัยแนวคิดในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกอบรม การจัดการความรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ มัลคัลเทคส์ และความเป็นมาของชุมชนบางหลวงเพื่อพัฒนาสร้างหลักสูตรในการอบรม มัลคัลเทคส์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา

ในส่วนพัฒนาหลักสูตรจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญคือ

ขั้นที่ 1 การวางแผนหลักสูตร เป็นการจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร เป็นการดำเนินงานในระยะแรกของการพัฒนาหลักสูตร โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตร โดยข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร จะมาจากแหล่งต่าง ๆ คือ ด้านสังคม ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อและแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ด้านผู้เรียน ได้แก่ ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและความคาดหวังถึง พฤติกรรมของผู้เรียนรวมถึงข้อเสนอแนะของนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำมาสร้างเป็นจุดมุ่งหมายชั่วคราวของหลักสูตร (วิชัย ดิสสระ, 2535: 32) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสามารถกระทำได้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทางตรงได้แก่ การสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตและการระดมความคิดเห็นทางอ้อมได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาหลักสูตรสามารถเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือใช้หลาย ๆ วิธีก็ได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยดำเนินการในเชิงผสมทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนที่ผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จะบอกถึงสิ่งที่มุ่งหวังจะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผล ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดี ชัดเจนและเหมาะสม ตลอดจนมีความสมดุลระหว่าง ความรู้ ทักษะหรือระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (กาญจนา คุณารักษ์, 2540: 308; สุณีย์ ภู่งพันธ์, 2546: 180)

1.3 การกำหนดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ที่ดัดแปลงมาจากศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสมกับระดับการศึกษา และเนื้อหายังเป็น เครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความจริงได้ด้วยตนเองและสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มา

ประยุกต์ใช้ในชีวิตและสังคม (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539: 78) ส่วนประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนและเงื่อนไขภายนอกภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ ผู้เรียน ได้สัมผัส การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียน ได้มีการแสดงออกหรือการแสดงพฤติกรรม

1.4 การกำหนดการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการแสวงหาคำตอบว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่สำคัญเพียงพอหรือไม่ ตลอดจนเพื่อวินิจฉัยจุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียน โดยสังเกตจากผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมา

ขั้นที่ 2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตร ดังนั้น การนำหลักสูตรไปใช้จึงเป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำหลักสูตรไปใช้จะประกอบด้วยสาระที่สำคัญคือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการใช้หลักสูตร ได้แก่การตรวจสอบทบทวนหลักสูตรตามหลักการทฤษฎีของหลักสูตร การทำโครงการและวางแผนการศึกษานำร่องเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร หรือการทดลองใช้หลักสูตร การประเมินโครงการศึกษาทดลอง การประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร

2. ขั้นดำเนินการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การใช้หลักสูตรจะมีงานหลัก 3 งานคือ

2.1 การบริหารและบริหารหลักสูตร ซึ่งได้แก่ การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริการวัสดุหลักสูตร การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน

2.2 การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2.3 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ การจัดงบประมาณ การใช้อาคารสถานที่ การอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3. ขั้นการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง

ซึ่งประกอบด้วย การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียนและการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

จากการศึกษาความหมายและขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญจึงต้องมีการวางแผนการปฏิบัติเป็นอย่างดีและต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งครู นักเรียน ผู้บริหารและนักวิชาการ ตั้งแต่เริ่มหลักสูตรไปใช้จนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน

ขั้นที่ 3 การประเมินหลักสูตร ผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ อย่างกว้างขวางเพื่อที่จะสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดเนื้อหาสาระ ตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามผู้จัดทำหลักสูตรก็ต้องไม่ลืมในเรื่องของการประเมินผลหลักสูตรเช่นกัน ซึ่งการประเมินผลหลักสูตรก็คือ กระบวนการของการกำหนดรวบรวมและประมวลข้อมูลที่มีประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ (Ornstein; & Hunkins.1993: 326; สันต์ ธรรมบำรุง 2527: 138-139; รุจิรี ภู่อสาระ. 2545: 143)

ดังนั้น การประเมินหลักสูตร จึงหมายถึง กระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ทั้งในด้านประสิทธิภาพของหลักสูตร การบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประกอบการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีที่สุดว่า

ในส่วนการทบทวนวรรณกรรมเรื่อง การฝึกอบรม คณะผู้วิจัยพบว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลโดยต้องการให้มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการทำงานทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ เจตคติ ความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง จนสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของงานที่ปฏิบัติอยู่ให้บรรลุความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นตามความคาดหวังขององค์กร (จงกลณี ชูติมาเทวินทร์. 2542 : 1 ; พงศ์ ธรรมดา. 2539 : 30)

กล่าวได้ว่าการฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติจริง อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อหน่วยงานและผู้เข้ารับการอบรมเอง การฝึกอบรมเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้นหลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว เป็นสภาพของความต้องการจำเป็นที่จะต้องให้บุคลากรได้รับการพัฒนาสมรรถภาพด้วยการฝึกอบรม (Rothwell. 1996 : 12-18)

สมคิด บางโม (2544 : 14) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง โดยมีจุดประสงค์ 4 ประการ เรียกว่า KUSA ซึ่งประกอบด้วย

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge, K) เป็นการให้ความรู้ หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand, U) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากการให้ความรู้ กล่าวคือ เมื่อรู้หลักการหรือทฤษฎีแล้ว สามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

3. เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (Skill, S) เป็นการฝึกความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใด

4. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude, A) เป็นการสร้างความรู้สึที่ดีต่อองค์การต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงานและต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบ

ดังนั้นจุดประสงค์ของการฝึกอบรมโดยทั่วไปประกอบด้วย

1. เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) เพื่อส่งเสริมหรือสร้างเสริมทางปัญญาให้แก่บุคลากร เกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หน้าที่รับผิดชอบ การบริหารงาน ฯลฯ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ และสามารถขยายไปถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการนำไปใช้ปรับในสถานการณ์จริงด้วย

2. พัฒนาทักษะ (Skill) เป็นการพัฒนาทักษะ ความชำนาญ การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า ตลอดจนการเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจ ทำให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพและถูกต้องโดยใช้เวลาน้อยลง

3. เปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) ทำให้มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน สามารถทำงานของคนด้วยความยินดีและพอใจ ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สร้างแรงจูงใจในการทำงานเพื่อให้เกิดการใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่า ประเภทการฝึกอบรมจำแนกเป็น การฝึกอบรมก่อนประจำการ ระหว่างประจำการการฝึกอบรมตามโครงการ และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการอบรมที่แตกต่างกันตามความต้องการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากรในองค์การ

ในส่วนของแนวคิดเรื่องการจัดการความรู้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของการจัดการความรู้ซึ่งประกอบด้วยแหล่งใหญ่ๆ 3 แห่ง ประกอบไปด้วย

1. คน (People) หมายถึง พนักงาน ลูกจ้าง ลูกค้า หรือผู้ที่มีผลกระทบต่อองค์การ ซึ่งจะรวบรวมว่าใครเชี่ยวชาญในด้านใดบ้าง ถ้ามีงานใหม่เข้ามาจะมอบหมายให้ใครเป็นผู้รับผิดชอบ

2. สถานที่ (Place) หมายถึง ที่ที่ทุกคนในองค์การสามารถระดมความคิดร่วมกันได้ อาจเป็นสถานที่ใดที่หนึ่ง อาจอยู่ในรูปของเว็บบอร์ด การประชุมทางไกลหรือโปรแกรมออนไลน์อื่น ๆ ก็ได้

3. ข้อมูล (Thing) ทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องและให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้โดยง่าย ซึ่งมีการแยกแยะหมวดหมู่ของข้อมูล (ลัดดา พิณฑา, 2554. สืบค้นใน http://www.gotoknow.org/ask/lemon_2910/11992?page=1)

เมื่อนำมาผนวกกันแนวคิดในเรื่องมัลติเทสต์ ตามที่ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัลติเทสต์ พ.ศ. 2551 ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับมัลติเทสต์ว่า หมายถึง ผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคล โดยได้รับค่าตอบแทนโดยจำแนกการเป็นมัลติเทสต์ออกเป็น 2 ประเภท คือ มัลติเทสต์ทั่วไป เป็นมัลติเทสต์ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไป ในการนำเที่ยวนักท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ ได้ทั่วราชอาณาจักรนั้น โดยการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ กับ มัลติเทสต์พิเศษ เป็นมัลติเทสต์ซึ่งมีความรู้เฉพาะทางเป็นพิเศษ เช่น การให้ความรู้พิเศษในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี การนำเที่ยวป่า ฯลฯ โดยที่ความสำคัญของมัลติเทสต์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว นั้น ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2535 : 26) ได้ให้ข้อสรุปที่น่าสนใจไว้ว่า มัลติเทสต์เป็นผู้ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว มัลติเทสต์มีความคิด เจตคติอย่างไร นักท่องเที่ยวก็จะรับเอาความคิดต่างๆ เหล่านั้น ไปเป็นภาพของตัวแทนบุคคลในชุมชนนั้น ในช่วงเวลาอันสั้นบุคคลที่นักท่องเที่ยวพบและติดต่อกันมากที่สุดคือ มัลติเทสต์ รายละเอียด ข้อมูลหรือการแสดงออกของมัลติเทสต์จึงเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของบุคคลและชุมชนนั้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้ ทำให้คณะผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิด และนำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อ พัฒนาหลักสูตรมัลติเทสต์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ขึ้น โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรมัลติเทสต์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อทดลองใช้หลักสูตรมัลติเทสต์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา และเพื่อประเมินหลักสูตรมัลติเทสต์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา ในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรมัลติเทสต์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research :PAR) โดยอาศัยเทคนิคการวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐาน บริบทของชุมชน สภาพแวดล้อม สภาพการท้องที่ และการจัดการความรู้เกี่ยวกับการท้องที่ในตำบลบางหลวงเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ทักษะการจัดการความรู้ การท้องที่ในชุมชนและการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 2.1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร เป็นการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1

ส่วนที่ 2.2 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาการทดสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content analysis) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง มัลคิเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท้องที่เขตตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยการหาค่า (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ทุกข้อ นอกจากนี้ยังหาความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร (โดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) ผลการประเมินติดตามได้ที่ตารางที่ 3

ส่วนที่ 2.3 การปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ สอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร โดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น

ส่วนที่ 3.1 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยการนำหลักสูตรเสริมไปทดลองใช้กับที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ส่วนที่ 3.2 การหาประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้แบบทดสอบจำนวน 34 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความยาก (p) อำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-21) จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง มัลคิเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท้องที่เขตตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยอาศัยกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน (ได้ค่าความยากของแบบทดสอบอยู่ในช่วง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.36 - 0.64 และเมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่า KR 21 ในส่วน

ข้อสอบ 30 ข้อได้เท่ากับ 0.71 ซึ่งถือว่าแบบทดสอบดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการทดสอบได้จริง)

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร หลังจากการใช้หลักสูตร คณะผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรมัคคุเทศก์ ทั้งในด้านโครงสร้างและรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการสร้างมัคคุเทศก์ต่อไป พิจารณาจาก ผลการประเมินคุณลักษณะมัคคุเทศก์ตามหลักสูตร และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรมัคคุเทศก์ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม และข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (ของแบบทดสอบ) และความเหมาะสมของหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของหลักสูตร

ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
คุณเจริญ สมัครเขตกิจ	มัคคุเทศก์อาชีพ
คุณสุทธิ คงขวัญเมือง	ปราชญ์ท้องถิ่น
คุณเกษร สุจินดานุพงศ์	ประชาสัมพันธ์เทศบาลตำบลบางหลวง
คุณมณี ทับทิมจรูญ	ปราชญ์ท้องถิ่น
คุณสมศักดิ์ อยู่มาก	ประธานคณะกรรมการตลาดบางหลวง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมต้นของโรงเรียนบางหลวงวิทยาโรงเรียนวัดบางหลวง และโรงเรียนเงินหัวจำนวนรวม 25 คน โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักท่องเที่ยวจำนวน 127 คน ซึ่งประเมินประสิทธิภาพการทำงานของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา

ในส่วน of รายละเอียดหลักสูตร คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมระดมสมองร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องคือผู้บริหารเทศบาลตำบลบางหลวง ครูจากโรงเรียนบางหลวงวิทยา

โรงเรียนวัดบางหลวง โรงเรียนเงินหัว ตัวแทนชาวตลาดบางหลวง ผู้นำชุมชน ประชาชน
ท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 22 คน เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบล
บางหลวง ได้ข้อสรุปเป็นร่างหลักสูตรดังนี้

ตารางที่ 2 รายละเอียดหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา
เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว

รายวิชา	จำนวนชั่วโมง
1. ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต่อท้องถิ่น	1
2. หลักการมัธยมศึกษา	1
3. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	1
4. การต้อนรับนักท่องเที่ยวและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี	1
5. ศิลปะการพูดสำหรับมัธยมศึกษา	2
6. แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1
7. วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	1
8. การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม	2
9. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	1

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้หลักสูตร โดยให้การอบรมมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับ
สถานศึกษา วันที่ 7-8 กรกฎาคม 2554 ณ โรงเรียนบางหลวงวิทยาและการปฏิบัติการภาค
สนามในระหว่างวันที่ 15-16 กรกฎาคม 2554 ณ ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัด
นครปฐม

ผลการศึกษา

ผลการประเมิน การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อ
เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัย
แยกนำเสนอออกเป็น (1) การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยพิจารณาจาก
ความเหมาะสมของโครงสร้าง หลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ (2) ผลจากการทดลองใช้หลักสูตร
มัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการ

ฝึกอบรม(pre-test) เปรียบเทียบกับหลังฝึกอบรม(post-test) จากแบบทดสอบคะแนนเต็ม 30 คะแนนและ (3) ผลประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา โดยประเมินจากการประเมินความพึงพอใจจากนักเรียนที่เข้ารับอบรม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่ได้รับบริการจากมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา ดังตารางที่ 3-6

(1) การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

ตารางที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม

รายการประเมิน	Mean	SD.	ความเหมาะสม
โครงสร้างหลักสูตร	3.91	0.52	มาก
เอกสารหลักสูตร	4.03	0.66	มาก
คู่มือผู้ให้การฝึกอบรม	3.90	0.42	มาก
แผนการจัดอบรม	3.80	0.47	มาก

ผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมพบว่าโครงสร้างหลักสูตรได้รับการประเมิน ความเหมาะสมสอดคล้อง อยู่ในระดับมาก (mean = 3.91) โดยที่ในส่วนเอกสารหลักสูตรได้รับการประเมินความเหมาะสมสอดคล้อง อยู่ในระดับมาก (mean = 4.03) ในส่วนคู่มือผู้ให้การฝึกอบรมได้รับการประเมินความเหมาะสมสอดคล้อง อยู่ในระดับมาก (mean = 3.90) และในส่วนแผนการจัดอบรมได้รับการประเมินความเหมาะสมสอดคล้อง อยู่ในระดับมาก (mean = 3.80) ด้วยเช่นกัน

(2) ผลจากการทดลองใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการฝึกอบรม (pre-test)

เปรียบเทียบกับหลังฝึกอบรม(Post-test) จากแบบทดสอบคะแนนเต็ม 30 คะแนน

(n = 25)

	Mean	SD.	t	sig
ก่อนอบรม	18.76	3.89	-9.13	0.00*
หลังอบรม	22.44	3.99		

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการฝึกอบรมนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยที่ 18.76 (คิดเป็นร้อยละ 62.53) และหลังการฝึกอบรมผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการฝึกอบรมนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยที่ 22.44 (คิดเป็นร้อยละ 74.80)เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย Dependent t-test พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

(3) ผลประเมินหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาในภาพรวม

(n = 25)

ความพึงพอใจในด้าน	Mean	SD.	ผลการประเมิน
กิจกรรมที่ใช้ฝึกอบรม	4.70	0.46	มากที่สุด
วิทยากรในการฝึกอบรม	4.58	0.66	มากที่สุด
สถานที่ฝึกอบรม	4.57	0.64	มากที่สุด
สื่อและอุปกรณ์ในการฝึกอบรม	4.46	0.58	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	4.42	0.65	มากที่สุด
เวลาที่ใช้ฝึกอบรม	4.26	0.81	มากที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความพึงพอใจในภาพรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด (mean = 4.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมมากที่สุด (mean = 4.70) และพึงพอใจในเรื่องเวลาที่ใช้ฝึกอบรมน้อยที่สุด (mean = 4.26)

ตารางที่ 6 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มารับบริการจากนักเรียนที่ได้ลงมือทดลองปฏิบัติงานจริงในรายด้าน

(n = 127)

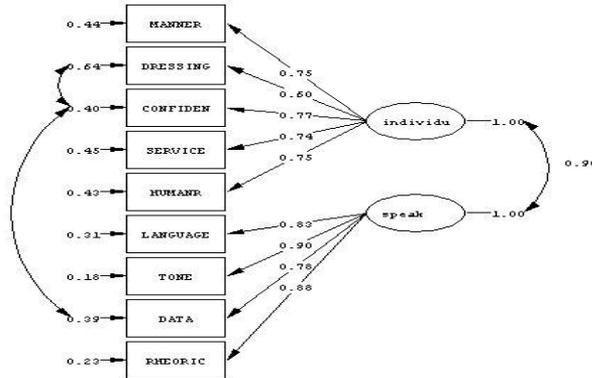
ความพึงพอใจในด้าน	Mean	SD.	ผลการประเมิน
บุคลิกภาพและมารยาท	4.49	0.55	มากที่สุด
1. การแต่งกาย	4.60	0.57	มากที่สุด
2. กริยาท่าทาง	4.57	0.61	มากที่สุด
3. จิตให้บริการ	4.52	0.76	มากที่สุด
4. ความมีมนุษยสัมพันธ์	4.49	0.72	มากที่สุด
5. ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.25	0.85	มากที่สุด
ความสามารถในการใช้พูด	4.31	0.72	มากที่สุด
1. ใช้ภาษาได้เหมาะสม	4.43	0.73	มากที่สุด
2. การใช้น้ำเสียง	4.39	0.78	มากที่สุด
3. การใช้วาทศิลป์ในการพูด	4.28	0.85	มากที่สุด
4. การพูดให้ข้อมูล	4.14	0.88	มาก

ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มารับบริการจากนักเรียนที่ได้ลงมือทดลองปฏิบัติงานจริงในรายด้านพบว่า

ในส่วนบุคลิกภาพและมารยาทได้รับการประเมินจากนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด (mean = 4.49) ด้านที่ได้รับการประเมินสามลำดับแรกได้แก่ เรื่อง การแต่งกาย กริยาท่าทาง และด้านจิตให้บริการ

ในส่วนความสามารถในการพูด ได้รับการประเมินจากนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด (mean = 4.31) ด้านที่ได้รับการประเมินสามลำดับแรกได้แก่ ใช้ภาษาได้เหมาะสม การใช้น้ำเสียง และ การใช้วาทศิลป์ในการพูด

นอกจากนี้คณะผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) โดยอาศัยโปรแกรม LISREL เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ ของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มารับบริการจากนักเรียนที่ได้ลงมือทดลองปฏิบัติงานจริงพบค่าความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินในด้านบุคลิกภาพและมารยาทกับ ความสามารถในการใช้พูดอยู่ในระดับที่สูงมาก ($\phi = 0.90$) ซึ่งหมายถึงนักท่องเที่ยวจะมีความพึงพอใจในด้านบุคลิกภาพและมารยาทสัมพันธ์กับความสามารถในการพูดของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา

Chi-Square=35.74, df=24, P-value=0.05814, RMSEA=0.062

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ ของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มารับบริการจากนักเรียนที่ได้ลงมือทดลองปฏิบัติงานจริงโดยอาศัยการวิเคราะห์ปัจจัย

อภิปรายผล

ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่าง หลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมพบว่าโครงร่างหลักสูตรได้รับการประเมิน ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (mean = 3.91) เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวได้ผ่านการระดมสมองจาก ภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับตลาดบางหลวงโดยตรง เมื่อประกอบกับการผสมผสานในภาคทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมจึงทำให้โครงร่างหลักสูตรได้รับการประเมินผลในระดับที่สูงสอดคล้องกันแนวคิดของ จิราพร ไกรพล และคณะ (2549) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอาณาจักรทริภุญไชย. ซึ่งพบว่า ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ทำให้ได้เอกสาร

หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์ในระดับดีมาก ร้อยละ 33 และระดับดี ร้อยละ 67 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ เข้มเสมอ และคณะ (2551) ที่ทำ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์อาสา. “ถ้าแก้วโกลม” โดยทดลองใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้นกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 20 คนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมมัคคุเทศก์อาสา ผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้ให้การฝึกอบรม และกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานมัคคุเทศก์อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 96.58 ผลการประเมิน “จิตอาสา” อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 94.88 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการศึกษาความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสาร หลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมมีความเหมาะสมสอดคล้อง อยู่ในระดับมาก (mean = 4.03) ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารได้ผ่านการทดสอบเครื่องมือมาอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปัทมา กลางกาญจน์ (2550) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่าได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพ หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการฝึกอบรมนักเรียน วิเคราะห์ความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย Dependent t-test พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา ในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง สามารถนำมาใช้พัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และความเข้าใจต่อการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา กลางกาญจน์ (2550) ซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ รัชยา คงขาว และคณะ (2549) ที่ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์ ที่พบว่า คะแนนของนักเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (2549) ได้ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อย เรื่อง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัก ได้รับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อย สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา แก้วจันทิก และคณะ (2550) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม การผลิตผ้าปักลายชาวเขาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการผลิตผ้าปัก ลายชาวเขาเชิงสร้างสรรค์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

คะแนนความพึงพอใจในภาพรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหลักสูตร มัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด (mean = 4.42) นั้นหมายถึง นักเรียนที่เข้าร่วมอบรม มีความสุขที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ วินะพันธ์ (2549) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวแบบ ยั่งยืนในท้องถิ่นชุมชนบ้านดาวดึงส์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า นักเรียน ที่เรียนรู้จากหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติ กิจกรรมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชยา คงขาว และคณะ (2549) ที่ได้ ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์ จากข้อมูลชุมชน ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย เรื่อง มนต์เสน่ห์แห่งสุโขทัย สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตสุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (2549) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อย เรื่อง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า เจตคติของ นักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หลังได้รับการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนได้รับการ ฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา แก้วจันทิก และคณะ (2550) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการผลิตผ้าปัก ลายชาวเขาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมี ความคิดเห็นต่อกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม การผลิตผ้าปักลายชาวเขาเชิง สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ฉวีวรรณ เข้มเสมอ และคณะ (2551) ได้ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรการ

ฝึกอบรมมัคคุเทศก์อาสา “ถ้ำแก้วโกมล” โดยทดลองใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้นกับนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ระยะเวลาในการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตร ควรปรับให้เหมาะสมกับข้อจำกัดของผู้รับการฝึกอบรม โดยเฉพาะผู้เข้าฝึกอบรมที่เป็นนักเรียนควรมีการจัดฝึกอบรมช่วงเสาร์อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก ช่วยให้นักเรียนที่เข้าฝึกอบรมมีโอกาสทดลองปฏิบัติงานจริงได้มากยิ่งขึ้น

2. ควรนำหลักสูตรนำเสนอต่อผู้บริหาร โรงเรียน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อของบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ รวมไปถึงการสนับสนุนด้านวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ควรนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมไปยังหน่วยงานระดับจังหวัด และส่วนกลาง เช่น สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด สำนักงานจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง และทดลองกับกลุ่มนักเรียนเพียงกลุ่มเดียว เพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรดังกล่าวมีความคงเส้นคงวา จึงควรทดลองในลักษณะของลำดับช่วงเวลาที่ต้องเนืองติดต่อกัน

2. ผู้ที่สนใจอาจนำการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ไปทดสอบกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอื่น เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบ และเพื่อค้นหาความแตกต่างในด้านบริบทแวดล้อมอื่นๆ

3. หลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรมัลติเทสต์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ยังเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้น ความรู้ในหลักสูตรอาจจะยังไม่ครอบคลุมในทุกด้าน เนื่องจากข้อจำกัดในแง่ของเวลา ดังนั้นจึงควรพัฒนาหลักสูตรระยะยาวที่มีความต่อเนื่องต่อไป

4. การพัฒนาหลักสูตรมัลติเทสต์ท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ยังไม่ครอบคลุมไปยังนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการอบรมเพิ่มเติม ด้านภาษาอังกฤษ และมีการทดลองปฏิบัติจริงในการนำชมให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตลอดจนประเมินความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวต่างชาติประกอบคู่กันไป

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. สถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม (2553). แหล่งที่มา <http://www.tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php?cid=30>
- กาญจนา คุณารักษ์. (2540). **หลักสูตรและการพัฒนา**. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์. (2549). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัลลเทศก์น้อย เรื่อง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- จงกลณี ชุตติมาเทวินทร์. (2542). **การฝึกอบรมเชิงพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียนมหาวิทยาลัยมหิดล.
- จรรย์ญา แก้วจันทิก, ปาริชาติ เสนามนตรี และ ปิยะนุช พุดหอม. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การผลิตผ้าปักลายชาวเขาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- จิราพร ไกรพล,ศิวาณัฐ ใจสัจด์,สยาม เรืองสุกไสย์, สุพานี ทวีชากรสีทอง และ สัญพิชญ์ ชอนบุรี . (2549). **การพัฒนาฝึกอบรมมัลลเทศก์ท้องถิ่นอาณาจักรสุโขทัย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลินเพรส.
- ฉวีวรรณ เข้มเสมอ,รัตนา สุขาวห และสุวีพร สุดยอด. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัลลเทศก์อาสา. “อ้าแก้วโกมล”** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2535). **มัลลเทศก์. จุลสารการท่องเที่ยว 11,2 (เม.ย.-มิ.ย.2535) 24-33**.
- ปัทิตตา กลางกาญจน์. (2550). **การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น เขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานครสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พงศ์ หรดล. (2539) **การวางแผนการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะอุตสาหกรรมศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัลลเทศก์ พ.ศ. 2551 แหล่งที่มา <http://www.lawamendment.go.th/ow.asp?ID=3014>. 2554.

ระย้า คงขาว, สลิลนา ศรีสุขศิริพันธ์ และสุรรัตน์ เฉรแก้ว. (2549). การพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์จากข้อมูลชุมชนด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย เรื่องมนต์
เสน่ห์แห่งสุโขทัย สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย
เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิษณุโลก.

รุจิรี ภู่อาร. (2545). การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บิ๊ก พ้อย.
ลัดดา พิณฑา. สรุปเครื่องทางการบริหารจัดการ แหล่งที่มา http://www.gotoknow.org/ask/lemon_2910/11992?page=1. 2552.

วิชัย ดิสสระ. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.

สมคิด บางโม. (2544). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
หมอชาวบ้าน.

สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา.

สุนีย์ ภู่อาร. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ :
โรงพิมพ์แสง.

อุไรวรรณ วินะพันธ์. (2549). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในท้องถิ่นชุมชนบ้านดาวดึงส์
อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Ornstein, A.C. and Hunkins, F.P. (1993). **Curriculum planning; Curriculum evaluation;**
2nd edition Washington, DC. United States.

Rothwell, William J. (1996). **Beyond Training and Development: State of Art Strategies
For Enhancing Human Performance.** New York: American Management
association.